

FRATERNITÀ DI COMUNIONE E LIBERAZIONE

associazione di diritto pontificio civilmente riconosciuta

Uffici: Via De Notaris, 50 - 20128 Milano - e-mail: clfrat@comunionaliberazione.org

Milaan, 12 maart 2020

Beste vrienden,

Ofschoon er voor de maand april nog geen officiële maatregelen zijn afgekondigd, dwingen de huidige medische noodsituatie en de specifieke problemen die zich voordoen bij de organisatie van onze gestes, ons ertoe alle bijeenkomsten die we in deze tijd van het jaar gewoonlijk houden, te annuleren: de Geestelijke Oefeningen van de Fraterniteit, de Geestelijke Oefeningen van de *young professionals*, het Triduum van de scholieren, de Goede Week van de studenten, de Kruiswegen, en de door mij op 1 april te houden School van de gemeenschap.

Deze beslissing, opgelegd door de noodsituatie, doet de verraderlijke aanwezigheid van het coronavirus onder ons niet verdwijnen en vermindert evenmin de provocatie die zij vormt: ze staat ons niet toe de andere kant op te kijken, alsof het ons niet raakt. Of we willen of niet, het raakt ons allemaal. En wij hebben dezelfde vraag als iedereen: hoe kunnen we deze omstandigheid als mensen het hoofd bieden?

Bij deze gelegenheden – die het Mysterie ons niet bespaart – kunnen we met nog grotere helderheid beseffen wat een genade het charisma is dat ons bereikt heeft, doordat we verifiëren hoe het in staat is ons het hoofd te laten bieden aan wat ons overkomt. ‘De enige voorwaarde om altijd en waarachtig religieus te zijn is: altijd en intens de werkelijkheid te beleven’ (*Het religieuze zintuig*, Betsaida, 's-Hertogenbosch 2017, p. 180), heeft don Giussani ons gezegd. Het is deze opvatting van religiositeit die ons elke omstandigheid laat herkennen als een gelegenheid. ‘Ons leven beleven als roeping, betekent gericht zijn op het Mysterie, in de omstandigheden waar de Heer ons doorheen laat gaan en waarop Hij ons laat antwoorden. [...] Roeping betekent: naar onze bestemming wandelen, door alle omstandigheden waar de bestemming ons doorheen laat gaan, te omhelzen’ (*Realtà e giovinezza. La sfida [Werkelijkheid en jeugd. De uitdaging]*, Rizzoli, Milaan 2018, p. 65). Don Giussani was er zich terdege bewust van hoe duizelingwekkend dit het leven maakt: ‘De mens, het rationele leven van de mens zou opgehangen moeten zijn aan het moment, elk moment opgehangen moeten zijn aan dit schijnbaar zo willekeurige, zo toevallige teken, dat de omstandigheden zijn waardoor de onbekende ‘heer’ mij trekt, mij provoceert naar zijn plan. Het is ‘ja’ zeggen tegen elk moment, zonder iets te zien, eenvoudigweg je hechtend aan de druk van de omstandigheden. Het is een duizelingwekkende positie’ (*Het religieuze zintuig*, op. cit., p. 223).

Het is moeilijk een passender uitdrukking te vinden om de situatie te beschrijven waarin we ons bevinden als we echt staan tegenover wat er gebeurt: een duizelingwekkend ‘elk moment opgehangen [...] zijn aan dit schijnbaar zo willekeurige, zo toevallige teken, dat de omstandigheden zijn’. En toch is dit de enige rationele houding, want het is door die omstandigheden heen dat de aanwezigheid van het Mysterie, van die ‘onbekende ‘heer’’, ons ondervraagt, ons provoceert tot Zijn plan, tot de vervulling van ons leven.

FRATERNITÀ DI COMUNIONE E LIBERAZIONE

Maar ‘in haar ongeduld verdraagt de rede het niet zich te hechten aan het enige teken waardoor ze het Onbekende kan volgen, een teken zo vaag, zo duister, zo ondoorzichtig, zo schijnbaar toevallig als de opeenvolging van de omstandigheden dat is: het voelt alsof je ten prooi bent aan een rivier die je naar alle kanten meesleurt’ (*Het religieuze zintuig*, op. cit., p. 224). Deze weken zal ieder van ons kunnen zien welke houding in hem de overhand heeft: een beschikbaarheid om zich te hechten aan het teken van het Mysterie, om de provocatie van werkelijkheid te volgen, of een zich laten meeslepen door welke ‘oplossing’, verklaring, welk voorstel dan ook, om maar afgeleid te raken van die provocatie, om die duizeling maar te vermijden. Ieder van ons kan vervolgens de echte consistentie verifiëren van de ‘oplossingen’ waarin hij zijn toevlucht gezocht heeft.

Hoe kunnen we elkaar in deze omstandigheden gezelschap houden? Wat voor gezelschap hebben we werkelijk nodig? Hoe dikwijls proberen we te antwoorden door de gebeurtenis die ons bereikt heeft, uit te hollen, door haar te reduceren tot een omgeving van relaties die ons beschermt tegen de impact van de dingen, die ons de uitdaging van de omstandigheden bespaart, in plaats van ons ertoe aan te zetten ze te beleven! Maar zo’n gezelschap kan geen antwoord geven: op momenten als dit, waarop het leven ons onontkoombaar en krachtig in een hoek drijft, is dat evidentier dan ooit.

Een jonge vriend van me is afgestudeerd en een nieuwe levensfase begonnen. Daarom kunnen we elkaar niet meer zo dikwijls zien als toen hij nog op de universiteit zat. Laatst kwam hij hierover bij me klagen. Ik heb hem een fragment uit het Evangelie in herinnering gebracht. Op zekere dag zaten de leerlingen met Jezus in de boot en beseften ze dat ze vergeten hadden broden mee te nemen. Ofschoon ze getuigen geweest waren van twee reusachtige wonderen – twee broodvermenigvuldigingen zoals zich nooit in de geschiedenis hadden voorgedaan –, begonnen ze onderling ruzie te maken omdat ze de broden vergeten waren. Ik maakte mijn vriend er toen opmerkzaam op dat Jezus dáár was, naast hen in de boot zat! En zij bleven maar klagen! Het probleem was niet dat ze alleen waren, want Jezus was met hen, maar voor hen *was het alsof Hij er niet was*. Want ze maakten onderling ruzie over het feit dat ze geen brood hadden! Om hun te laten zien waar het probleem zat, doet Jezus niet nog een wonder. Wat voor nut zou het gehad hebben nog een wonder te doen, na alle wonderen die ze al gezien hadden? Wat doet Jezus dan wel? Hij stelt hun drie vragen. De eerste: ‘Hoeveel broden waren er over na de eerste broodvermenigvuldiging?’ En dan: ‘Hoeveel waren er over na de tweede?’ En tenslotte: ‘Begrijpen jullie het dan nog niet?’ (vgl. *Mc* 8,19-21). Hoe kostbaar is de bijdrage die Jezus zijn vrienden aanreikt, door hun de vragen niet te besparen. Hij geeft geen verklaringen, hij verricht niet nog andere wonderen, maar hij spoort hen ertoe aan om, vanuit hun eigen ervaring, hun rede tot op de bodem in te zetten, zodat ze zich kunnen realiseren *wie* ze ontmoet hebben (ze hadden de heer van de ‘broodfabriek’ bij zich!). Als ze het nog niet begrepen hadden, dan was dat niet – let op – omdat

ze alleen waren of niet over voldoende elementen beschikten, maar omdat ze hun rede nog niet goed gebruikten. Want Jezus had zich aan hen geopenbaard, door middel van de vele tekenen die zij gezien hadden van een uitzonderlijk antwoord – dat eindelijk overeenstemde met hun hart, met hun menselijke behoeften en die van de anderen – bij vele, ook dramatische gelegenheden, maar zij hadden nog niet erkend wie hij was, met die erkenning die geloof heet en die ‘opbloeit op de uiterste grens van de dynamiek van de rede, als een bloem van genade, waaraan de mens zich met zijn vrijheid hecht’ (*Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld*, Betsaida, ’s-Hertogenbosch 2019, p. 45).

FRATERNITÀ DI COMUNIONE E LIBERAZIONE

Jezus profiteert van elke omstandigheid om zijn leerlingen Zijn manier te laten zien om tegenover alles wat er gebeurt te staan, tegenover al het onvoorziene, zelfs het pijnlijke, opdat zij zouden ervaren hoe relevant Zijn aanwezigheid, de relatie met Hem – het geloof – voor de behoeften van het leven is. ‘De inhoud van het geloof – God die mens wordt, Jezus Christus die gestorven en verrezen is – die naar boven komt in een ontmoeting, dus in een punt van de geschiedenis, omhelst er alle momenten en aspecten van, die als door een draaikolk binnen die ontmoeting gebracht worden en vanuit die ontmoeting bekeken en behandeld moeten worden, volgens de liefde die uit haar opwelt, volgens de mogelijkheid van nut voor jouw bestemming en voor die van de mens, die zij suggereert’ (*Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld*, op. cit., p. 40). Als de meegemaakte ontmoeting voor ons niet als een draaikolk wordt waar alle momenten en aspecten van het leven naartoe gebracht worden, zullen we bij elke nieuwe onvoorziene gebeurtenis, bij iedere nieuwe moeilijkheid verdwaasd staan.

Zo wordt, omstandigheid na omstandigheid, in de voortdurende ervaring van een onverwachte ‘geschiktheid voor het leven’, ‘de meegemaakte ontmoeting, uit haar aard totaliserend [...], mettertijd [we benadrukken het: mettertijd!] de ware vorm van elke relatie, de ware vorm waarmee ik naar de natuur kijk, naar mezelf, naar de anderen en naar de dingen. Als een ontmoeting totaliserend is, wordt ze vorm en niet slechts omgeving van relaties: zij stelt niet slechts een gezelschap vast als plaats van relaties, maar is de vorm waarmee deze opgevat en beleefd worden’ (*Sporen trekken in de geschiedenis van de wereld*, op. cit., p. 40).

Pas als de kwestie op dit niveau getild wordt – van de erkenning van de totaliserende aard van de ontmoeting, die ware vorm wordt van elke relatie – kunnen we geholpen worden door ‘aanwezigheden’ die werkelijk ‘vrienden’ zijn, die voor ons getuigen van de weg die ons laat leven in een situatie als de huidige. Aanwezigheden die wij niet programmeren, die zo uitzonderlijk zijn – hoewel ze dezelfde omstandigheden hebben als iedereen – dat ze ons sprakeloos maken, stil doen zijn. ‘Ineens ben ik de loopgraaf ingestuurd. Het lijkt wel oorlog. Mijn dagelijkse leven op mijn werk en in mijn gezin is in één klap veranderd. Als dokter, als moeder, als echtgenote moet ik nu geïsoleerd van mijn man slapen, zie ik mijn kinderen al twee weken niet, kan ik geen direct contact hebben met mijn patiënten. Tussen mij en mijn patiënten zit een masker, mijn vizier en hun ‘duikpak’. Vaak zijn het bejaarden die dit moment in eenzaamheid beleven. Ze zijn bang. Ze sterven alleen. En hun verwanten, zelf in thuisisolatie, kunnen hun dierbare niet helpen en krijgen ’s nachts telefoontjes waarin ik hun mededeel dat hun familielid is gestorven: tussen hen en mij is er de telefoon. Wat kan ik menselijkerwijze, als christen, voor hen doen? Ik ga de afdeling binnen, zoek de glimlach en de omhelzing van een bevriende verpleegkundige: in deze tijd van isolatie heb ik het ook nodig me fysiek niet alleen te voelen. En alleen hen mag ik omhelzen. Wat mij in dit alles ondersteunt, is elke dag Carróns brief aan de *Corriere della Sera* te herlezen (‘Zo kunnen we leren onze angst te overwinnen’, 1 maart 2020, <https://nl.clonline.org/nieuws/actualiteit/2020/03/01/zo-kunnen-we-leren-onze-angst-te-overwinnen>), die me helpt om een houding van openheid te hervinden, me af te vragen wat uiteindelijk standhoudt. Ik ben ertoe geroepen het wezenlijke, het ware te erkennen. Verder is er heel het parcours dat we met de school van de gemeenschap afgelegd hebben: de beproeving is de manier waarop mijn geloof kan groeien als ik mijn vrijheid uitspeel tegenover de Voorkeur die ons alles vraagt. En dat is duizelingwekkend. We moeten ons toevertrouwen en dit risico op ons nemen. De zekerheid die ons leven ondersteunt, is een band, en er is een weg die we moeten afleggen om deze affectieve zekerheid te bereiken. De omstandigheden worden ons gegeven om ons meer aan Hem te hechten, Hij is ons op een mysterieuze manier aan het roepen. Het geloof is erop vertrouwen dat Hij ons aan het roepen is. ‘Enkel wanneer een gefundeerde hoop overheerst, zijn we in staat de omstandigheden het hoofd te bieden zonder te vluchten’. Meer dan ooit worden we opgeroepen antwoord te geven aan Hem die ons op mysterieuze wijze roept. Het is deze zekerheid die ik mijn patiënten en hun familieleden kan geven, naast de medische zorg die ik hun verleen’.

FRATERNITÀ DI COMUNIONE E LIBERAZIONE

Dit is de uitdaging die ieder van ons vóór zich heeft. In dit moment, terwijl het niets uitdijt, zijn onze erkenning van Christus en ons 'ja' tegen Hem, ook in de isolatie waarin ieder van ons verplicht zou kunnen zijn te blijven, reeds onze bijdrage voor de verlossing van elke mens vandaag, nog vóór elke legitieme poging om elkaar gezelschap te houden, hetgeen binnen de grenzen van het toegelatene ook nagestreefd moet worden. Niets is dringender nodig dan dit zelf-bewustzijn.

Ook als we geen Geestelijke Oefeningen kunnen houden, verhindert niets ons onze weg voort te zetten om onze zekerheid te laten groeien, die 'gefundeerde hoop' die we absoluut nodig hebben om in deze omstandigheden te kunnen leven. Daarom stuur ik jullie de vraag die ik wilde stellen als voorbereiding op de Geestelijke Oefeningen – nimmer zo pertinent als in deze situatie: **'Wat ontruikt ons aan het niets?'**

We hebben allemaal gezien hoe nuttig het vorig jaar was om voor de Geestelijke Oefeningen bezig te gaan met de toegezonden vraag, om aandachtig te zijn voor de ervaring die we beleefden. Dit jaar kan dit van nog beslissender belang zijn. Daarom nodig ik wie dat wil uit om zijn of haar bijdrage in te zenden naar comunicazionifrat@comunioneliberazione.org.

Vervolgens zullen we bekijken hoe we het parcours van de weken die ons wachten goed zullen kunnen gebruiken en hoe we het beste kunnen antwoorden op de vragen die naar boven zullen komen. Open voor het onvoorziene.

We leven in een ongekend dramatische tijd. Wat een draagwijdte kunnen de gestes die ons zo dierbaar zijn, verkrijgen, zoals het *Angelus* in de ochtend, op het middaguur en in de avond, het *Memorare* voor we gaan slapen, ons dagelijkse werk – persoonlijk en in het gezin – aan de school van de gemeenschap, ons schietgebed *Veni Sancte Spiritus* bij het eerste ontwaken en op elk moment dat de omstandigheid zo uitdagend wordt dat we, om haar het hoofd te kunnen bieden, het wel moeten uitschreeuwen!

Ik beveel jullie de broederlijke naastenliefde aan, met speciale aandacht voor de noden die onder ons naar boven komen; blijf voor zover mogelijk in contact, gebruik zoveel mogelijk de instrumenten die de techniek ons vandaag de dag aanreikt.

Tenslotte blijven we, zoals paus Franciscus ons uitnodigt te doen, 'bidden voor de zieken, degenen die werken in de gezondheidszorg, de vele mensen die lijden aan deze epidemie'.

Ik omhels jullie één voor één in deze Veertigdagentijd die zo beslissend is voor onze bekering tot Christus, overwinnaar op de dood.

Laten we elkaar begeleiden, om ons door deze tijden te laten uitdagen, om de gelegenheid niet te verliezen die het Mysterie voor ons bereid heeft!

Jullie

Julián Carrón pr.